

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора
Корінь Мирослави Василівни на дисертаційну роботу
Сарбея Сергія Сергійовича на тему: «Організаційно-економічні засади управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту в умовах екологізації економіки», представлену на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність обраної теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Глобальне посилення кліматичних ризиків, поглиблення деградації довкілля, загострення ресурсних обмежень та зростання геоекономічної конкуренції за стратегічні ресурси зумовлюють необхідність трансформації традиційної моделі господарювання та переходу до циркулярно-інноваційної парадигми економічного розвитку. У цих умовах підприємства залізничного транспорту мають переорієнтовувати систему управління ресурсами на принципи повного життєвого циклу активів, інтегруючи сучасні цифрові технології, ресурсозберігаючі рішення, механізми повторного використання ресурсів та екологічно орієнтовані управлінські практики.

Разом із тим функціонування вітчизняних підприємств залізничного транспорту характеризується високою капіталоємністю виробництва, значним фізичним і моральним зносом основних засобів, тривалими циклами відтворення активів, дефіцитом інвестиційних ресурсів та домінуванням реактивних підходів до їх експлуатації й обслуговування. Це зумовлює зростання фінансово-технологічних ризиків, стримує інноваційний розвиток галузі та ускладнює її адаптацію до сучасних екологічних і регуляторних вимог. Фрагментарність існуючих підходів до управління ресурсним забезпеченням не дозволяє забезпечити комплексну модернізацію підприємств залізничного транспорту і повною мірою реалізувати потенціал циркулярної економіки. Це і підтверджує наукову та прикладну значущість дослідження Сарбея С. С., присвяченого розробленню сучасних організаційно-економічних засад управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту, побудованих на циркулярно-інноваційному підході, реалізація яких сприятиме підвищенню ресурсної ефективності, екологічної стійкості, технологічної модернізації та формуванню довгострокових конкурентних переваг підприємств галузі в умовах турбулентного зовнішнього середовища.

Тематика дослідження узгоджується із завданнями науково-дослідної роботи «Інноваційні бізнес-моделі в умовах переходу до циркулярної економіки» (номер державної реєстрації № 0125U003995), що здійснюється в Українському державному університеті залізничного транспорту. Дисертація виконувалася з урахуванням і відповідно до основних положень Стратегії АТ «Укрзалізниця» на 2019-2023 роки (затверджена Розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 591-р), Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року та операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1550), Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (затверджені Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019), Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (затверджені Законом України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII).

Таким чином, існують достатні підстави вважати тему дисертаційного дослідження Сарбея С. С. актуальною, а розкриття її основних положень і впровадження отриманих результатів – своєчасними та доцільними в контексті підвищення ефективності управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту в умовах екологізації економіки.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

За результатами вивчення матеріалів дисертації, ознайомлення з публікаціями дисертанта можна зробити такі висновки.

Дисертаційна робота Сарбея С. С. є самостійною оригінальною науковою працею, що характеризується логічною послідовністю викладу, цілісністю структури та високою культурою наукового стилю. Дослідження є завершеним теоретико-прикладним проектом, спрямованим на розв'язання актуального наукового завдання – удосконалення теоретичних положень, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічних засад управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту в умовах екологізації економіки.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, представлені в роботі, є обґрунтованими та логічно взаємопов'язаними. Високий ступінь достовірності результатів базується на критичному аналізі напрацювань провідних вітчизняних і зарубіжних учених, а також на коректному узагальненні значного масиву аналітичних даних за темою дослідження.

Основні результати дисертації пройшли належну апробацію та повною мірою висвітлені в 11 наукових працях, серед яких: 6 статей у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних. Обсяг та зміст публікацій повністю відповідають нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України щодо оприлюднення результатів дисертаційних досліджень.

Обґрунтованість наукових здобутків підтверджена фаховим застосуванням комплексного методичного інструментарію, зокрема: для встановлення закономірностей функціонування підприємств залізничного транспорту та ідентифікації проявів інфраструктурної інерційності в їх діяльності, з'ясування бар'єрів екологічної модернізації підприємств галузі на засадах циркулярно-інноваційної моделі автором застосовано метод порівняльного аналізу і графічний метод; методи систематизація і класифікація використано для класифікації ресурсів підприємств

залізничного транспорту та підходів до розкриття даної категорії в аспекті сталого розвитку, систематизації підходів щодо визначення змісту поняття «ресурсне забезпечення», ідентифікації суб'єктів реалізації циркулярно-інноваційної моделі управління ресурсами; системний підхід вжито для формування системи стратегічного екологоорієнтованого управління ресурсами підприємств залізничного транспорту, теоретико-методологічних положень циркулярно-каскадного управління ресурсним забезпеченням підприємств галузі, організаційно-економічної системи управління ресурсами підприємств залізничного транспорту; для розроблення адаптивної моделі ресурсної сервітизації підприємств залізничного транспорту використано метод моделювання; структурно-функціональний метод застосовано для побудови механізму фінансування проєктів екологічної трансформації підприємств залізничного транспорту, а метод морфологічного аналізу – для розкриття авторського визначення змісту категорії «ресурси підприємств залізничного транспорту». Також дисертантом використано методи аналогії та екстраполяції для обґрунтування циркулярно-інноваційного підходу до управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту.

Всі розділи та підрозділи дисертаційної роботи містять результати, які становлять суттєвий науковий інтерес, є обґрунтованими та достовірними.

Перший розділ дисертації автором присвячено дослідженню теоретико-методичних засад управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту. У межах даного розділу дисертантом проведено критичний аналіз наукових підходів до ідентифікації сутнісних характеристик ресурсів і розширено традиційний перелік їх властивостей такими специфічними ознаками, як еко-цифрова придатність, подвійна природа, конвергентність (стор. 27-60). Запропоновано власне трактування категорії «ресурси підприємств залізничного транспорту» з позиції сукупності залучених у господарський обіг первинних та вторинних (техногенно перетворених) елементів, що за своїми параметрами є технологічно адаптованими для реалізації транспортно-логістичних послуг та спроможними забезпечити цільові показники ефективності, конкурентоспроможності й сталого розвитку (стор. 58-59). Ґрунтуючись на власному визначенні, дисертантом аргументовано, що в нинішніх умовах ресурси підприємств залізничного транспорту є стратегічним активом, що інтегрує економічні, соціальні та екологічні виміри, формуючи основу життєздатності та довгострокової стійкості залізничної галузі.

Аналіз наукових підходів до трактування категорії ресурсне забезпечення дозволив дисертанту виявити їхню еволюцію від моделі лінійного споживання до процесної оптимізації й інноваційного регенеративного управління (стор. 60-76). Наведено порівняльну характеристику ключових підходів до управління ресурсним забезпеченням підприємств і зроблено висновок щодо необхідності реалізації нової парадигми підтримки ресурсної стійкості підприємств залізничної галузі з огляду на ресурсну дефіцитність, технологічне відставання та необхідність дотримання вимог європейської політики декарбонізації (стор. 74-75).

Дисертантом обґрунтовано доцільність становлення замкненого циклу створення вартості шляхом інтеграції принципів ресурсної сервітизації, предиктивної регенерації, циркулярної каскадності, енергетичного реверсу, адаптивної емерджентності та екосистемної коеволюції у систему управління активами і на цій основі сформовано циркулярно-інноваційний підхід до управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту. З метою адаптації підприємств залізничної галузі до глобальних вимог декарбонізації в межах даного підходу автором деталізовано мету, компоненти та механізм реалізації циркулярно-інноваційного управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту (стор. 76-84).

Ґрунтуючись на дослідженні особливостей функціонування підприємств залізничного транспорту в умовах екологізації економіки (стор. 85-113), автором ідентифіковано прояви інфраструктурної інерційності на підприємствах галузі та встановлено комплекс ресурсних обмежень екологізації (стор. 113-115).

У другому розділі роботи «Стратегічні аспекти ресурсного забезпечення підприємств залізничного транспорту в умовах екологізації» з огляду на трансформацію моделі ресурсного менеджменту під впливом імперативів циркулярно-інноваційної модернізації дисертантом обґрунтовано доцільність застосування емерджентно-коеволюційного підходу до стратегування (стор. 119-133). Авторська система стратегічного екологоорієнтованого управління ресурсами підприємств залізничного транспорту містить механізм реалізації циркулярно-інноваційної ресурсної стратегії, структурований за функціональними метамодулями (фінансове ядро циркулярності, оркестрація інновацій, цифровий інтелект ресурсів, регенеративна фабрика цінності, соціально-екологічний альянс), що дозволяє узгодити мету, завдання та інструментарій управління для досягнення синергетичного ефекту від впровадження принципів циркулярної економіки (стор. 133-143).

Для забезпечення узгодженості між ресурсними процесами, результатами діяльності та управлінськими рішеннями у сфері ресурсного забезпечення підприємств залізничного транспорту дисертантом розкрито сутність, переваги та недоліки методів оцінювання ефективності системи ресурсного забезпечення підприємств (стор. 144-151). З метою вимірювання цифрової зрілості ресурсів, ефективності їх повторного використання, швидкості управлінських рішень та рівня соціально-екологічної інтеграції у сталий розвиток розроблено комплексну систему показників, яка ґрунтується на системно-динамічній інтеграції індикаторів цифрової інтелектуалізації, трасування потоків, циркулярності, інноваційної оркестрації та регенеративності цінності (стор. 151-166).

З огляду на поглиблення європейського курсу підприємств залізничного транспорту дисертантом досліджено глобальні ініціативи у сфері циркулярності та практику впровадження циркулярної моделі розвитку європейськими залізничними операторами (стор. 166-178). Враховуючи відсутність системності процесів управління ресурсним забезпеченням

підприємств залізничної галузі та необхідність узгодження механізмів їх функціонування з європейськими регуляторними вимогами і цілями сталого розвитку, дисертантом розроблено теоретико-методологічні положення циркулярно-каскадного управління ресурсним забезпеченням. Для формування динамічної системи управління активами на підприємствах залізничного транспорту і забезпечення впровадження стандартів циркулярної економіки та моделі сталого розвитку в рамках даних положень автором визначено сім рівнів трансформації активів (предикативно-регенеративний, функціонально-продовжувальний, адаптивно-трансформаційний, ресурсно-сервісний, регенеративний, утилізаційно-ресурсний, відновлювально-циркулярний) та для кожного з них ідентифіковано цілі, форми та інструменти поетапного відновлення активів, замикання матеріальних і енергетичних потоків, скорочення відходів та інтеграції економічних, екологічних і технологічних аспектів у систему стратегічного управління сталим розвитком галузі (стор. 179-187).

У третьому розділі роботи «Інструментарій удосконалення ресурсного забезпечення підприємств залізничного транспорту» автором ідентифіковано бар'єри екологічної модернізації підприємств залізничного транспорту на засадах циркулярно-інноваційної моделі та охарактеризовано внутрішніх стейкхолдерів підприємств залізничного транспорту як суб'єктів реалізації циркулярно-інноваційної стратегії управління ресурсами (стор. 191-198). Дисертантом аргументовано, що сформувавши інтегрований на засадах синергії фундаментальних досліджень, прикладних розробок та інвестиційних ресурсів підхід можливо виключно шляхом забезпечення динамічної конвергенції інтересів ключових стейкхолдерів на засадах оркестрації інновацій. Ґрунтуючись на цьому, розвинуто організаційно-економічну систему управління ресурсами підприємств залізничного транспорту шляхом ідентифікації циркулярно-інноваційної суб'єктності стейкхолдерів та використання інструментарію інноваційної оркестрації, що забезпечує синхронізацію інтересів її учасників для розроблення та впровадження технологій рециклінгу й регенерації активів (стор. 198-218). Дана система має забезпечити комплексність циркулярної трансформації залізничної галузі та генерування синергетичного ефекту через оптимізацію ресурсних потоків та підвищення ESG-інвестиційної привабливості підприємств залізничного транспорту.

З метою інтеграції сервісних компонентів у процес створення вартості та забезпечення гарантованих показників функціонування активів у межах їх життєвого циклу автором удосконалено адаптивну модель ресурсної сервітизації підприємств залізничного транспорту (стор. 218-236). Особливість даної моделі полягає у її здатності інтегрувати детермінанти екологізації й стратегічний, контрактний та оперативний контури адаптації у структурно-функціональну архітектуру управління ресурсами. Розкрито процес впровадження моделі, що охоплює чотири послідовних фази (діагностика, контрактна трансформація, технологічна модернізація та адаптивна стабілізація), реалізація яких забезпечує перехід від витратної

продуктово-домінантної логіки до динамічної ресурсно-сервісної моделі партнерства, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності та довгострокової стійкості підприємств залізничного транспорту в умовах екологічних трансформацій.

З огляду на обмеженість фінансових ресурсів для реалізації проєктів екологічної трансформації на підприємствах залізничного транспорту вивчено міжнародну практику реалізації залізничними компаніями екологічних проєктів і виявлено ключові бар'єри їх впровадження (стор. 237-259). Охарактеризовано функціональне призначення сучасних інструментів фінансування екологічних проєктів у залізничній галузі та обґрунтовано доцільність створення циркулярного фінансового ядра, яке здатне забезпечувати консолідацію багаторівневих фінансових потоків та їх інтеграцію в єдину адаптивну платформу. Сформовано механізм фінансування проєктів екологічної трансформації підприємств залізничного транспорту, який передбачає акумуляцію, цифрове трасування й інтеграцію мультиаспектних фінансових потоків у єдину адаптивну платформу управління та відображає взаємопов'язані фази циркулярного фінансово-інвестиційного циклу, що забезпечує ефективне спрямування ресурсів, регенерацію фінансових потоків і адаптацію системи управління підприємств залізничного транспорту до зовнішніх змін (стор. 259-266).

Отже, на основі викладеного вище доцільно зробити висновок про достатньо високий рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, що містяться у дисертаційному дослідженні Сарбея С. С.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі

У дисертаційній роботі Сарбея С. С. сформульовано низку наукових положень, що відзначаються науковою новизною та практичною значущістю.

Концептуальним внеском автора у вирішення окресленої наукової проблеми є сформований циркулярно-інноваційний підхід до управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту (стор. 76-84). Його особливістю є врахування принципів ресурсної сервітизації, предиктивної регенерації, циркулярної каскадності, енергетичного реверсу, адаптивної емерджентності, екосистемної коеволюції в процесах циркулярно-інноваційного управління ресурсним забезпеченням підприємств галузі.

Вагомий науковий результат дисертаційного дослідження становить і запропонована система стратегічного екологоорієнтованого управління ресурсами підприємств залізничного транспорту (стор. 128-143). Принциповою відмінністю даної системи є врахування засад емерджентно-коеволюційної парадигми стратегування та розкриття механізму реалізації циркулярно-інноваційної ресурсної стратегії, який структурований за функціональними метамодулями (фінансове ядро циркулярності, оркестрація інновацій, цифровий інтелект ресурсів, регенеративна фабрика цінності, соціально-екологічний альянс).

Наукову цінність становлять й розвинуті теоретико-методологічні положення циркулярно-каскадного управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту, врахування яких створює можливість для впровадження стандартів циркулярної економіки та моделі сталого розвитку у діяльність підприємств галузі. У рамках даних пропозицій дисертантом визначено рівні трансформації активів підприємств галузі (предикативно-регенеративний, функціонально-продовжувальний, адаптивно-трансформаційний, ресурсно-сервісний, регенеративний, утилізаційно-ресурсний, відновлювально-циркулярний) та встановлено мету, форми й інструменти реалізації на кожному з каскадів (стор. 179-187).

Оригінальною і практично значущою є розроблена адаптивна модель ресурсної сервітизації підприємств залізничного транспорту. Авторська модель ґрунтується на багаторівневій системі сервісно-контрактних відносин та інтегрує детермінанти екологізації й контури адаптації у структурно-функціональну архітектуру управління ресурсами. Модель передбачає реалізацію чотирьох послідовних фаз (діагностика, контрактна трансформація, технологічна модернізація та адаптивна стабілізація), що забезпечує динамічне узгодження економічної результативності та екологічної ефективності діяльності підприємств залізничного транспорту (стор. 229-236).

Серед наукових результатів, які розвинуто дисертантом в процесі дослідження, вагомим здобутком є організаційно-економічна система управління ресурсами підприємств залізничного транспорту. Задля створення умов для переходу від фрагментарного впровадження еко-ініціатив до комплексної циркулярної трансформації залізничної галузі дисертантом здійснено ідентифікацію циркулярно-інноваційної суб'єктності стейкхолдерів та запропоновано інструментарій інноваційної оркестрації, що забезпечує синхронізацію інтересів її учасників для розроблення та впровадження технологій рециклінгу й регенерації активів (стор. 197-217).

Розвинуто автором і механізм фінансування проєктів екологічної трансформації підприємств залізничного транспорту, що відображає взаємопов'язані фази циркулярного фінансово-інвестиційного циклу та передбачає акумуляцію, цифрове трасування й інтеграцію мультиаспектних фінансових потоків у єдину адаптивну платформу управління (стор. 259-266). Даний механізм побудований на концепції циркулярного фінансового ядра, що забезпечує ефективне спрямування ресурсів, регенерацію фінансових потоків та адаптацію системи управління підприємств залізничного транспорту до змін зовнішнього середовища.

Загалом наведені наукові результати є обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та мають як теоретичну, так і практичну цінність.

Теоретична цінність і практична значущість результатів дослідження

Теоретична цінність дисертаційного дослідження полягає у розвитку теоретико-методичних засад управління ресурсним забезпеченням

підприємств залізничного транспорту в умовах екологізації економіки. У роботі поглиблено наукові положення щодо сутності ресурсів і ресурсного забезпечення підприємств галузі, обґрунтовано концептуальні засади трансформації традиційної системи ресурсного управління на основі інтеграції принципів циркулярної економіки, цифровізації, ресурсної сервітизації, предиктивної регенерації та екосистемної взаємодії. Вагоме теоретичне значення мають запропоновані автором положення щодо циркулярно-каскадного управління ресурсним забезпеченням, удосконалена система стратегічного екологоорієнтованого управління ресурсами, організаційно-економічна система управління ресурсами та адаптивна модель ресурсної сервітизації, які розширюють сучасні наукові підходи до забезпечення ресурсної стійкості, екологічної ефективності та довгострокового розвитку підприємств залізничного транспорту. Отримані результати створюють наукове підґрунтя для подальших досліджень у сфері управління ресурсами, розвитку циркулярної економіки та екологічної модернізації транспортної галузі.

Практична значущість результатів дослідження визначається можливістю використання розроблених автором науково-методичних положень, моделей і практичних рекомендацій у діяльності підприємств залізничного транспорту при формуванні сучасної системи управління ресурсним забезпеченням, реалізації стратегій екологічної трансформації та впровадженні принципів циркулярної економіки. Запропонований інструментарій сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, удосконаленню процесів стратегічного управління, розвитку сервісних моделей використання активів, залученню фінансових ресурсів для реалізації екологічних проєктів і зміцненню конкурентних позицій підприємств галузі в умовах сучасних викликів. Основні положення і рекомендації використані підприємствами, у т. ч. залізничного транспорту. Зокрема пропозиції щодо стратегічного екологоорієнтованого управління ресурсами підприємств залізничного транспорту, що ґрунтуються на емерджентно-коєволюційній парадигмі стратегування та включають механізм реалізації циркулярно-інноваційної ресурсної стратегії, апробовано в діяльності виробничого підрозділу «Харківська дистанція колії» Регіональної філії «Південна залізниця» АТ «Укрзалізниця» (акт про впровадження № 07/25 від 10 жовтня 2025 р.), циркулярно-інноваційний підхід до управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту впроваджено в діяльність структурного підрозділу «Служба статистики» регіональної філії «Південна залізниця» АТ «Укрзалізниця» АТ «Укрзалізниця» (акт про впровадження № 84 від 25 листопада 2025 р.), механізм фінансування проєктів екологічної трансформації підприємств залізничного транспорту використано в діяльності ТОВ Фірма «Гера» (акт про впровадження № 38 від 19 листопада 2025 р.).

Теоретичні та практичні розробки, запропоновані в дисертації, використовуються в навчальному процесі Українського державного університету залізничного транспорту при викладанні дисциплін «Стратегічне

управління», «Управління бізнесом», «Економічне управління підприємством», «Інноваційний розвиток підприємств», «Економіка природокористування», «Регіональна економіка», «Економіка залізничного транспорту» і при виконанні кваліфікаційних робіт, що підтверджується актом впровадження від 21 січня 2026 р.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертаційної роботи відображено в 11 наукових працях, серед яких: 6 статей у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних; 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Загальний обсяг наукових праць складає 5,34 друк. арк., з них особисто автору належать 4,92 друк. арк.

Ретельне ознайомлення з дисертацією та науковими публікаціями Сарбея С. С. дозволяє зробити висновок, що основні положення дисертаційної роботи, які виносяться на захист і складають наукову новизну, у повній мірі висвітлені у опублікованих працях та обговорені на науково-практичних конференціях. Кількість і зміст опублікованих наукових робіт відповідає положенням постанови Кабінету Міністрів України № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року.

Опубліковані наукові праці здобувача достатньо розкривають зміст наукових положень дисертаційної роботи. Сформульовані у дисертації наукові результати, висновки та рекомендації належать особисто автору і є його науковим доробком. В усіх публікаціях дотримано принципи академічної доброчесності.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Сарбея С. С. складається з анотації, вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 319 сторінок, у т. ч. основний текст займає 244 сторінки. Матеріали дисертації проілюстровано 53 рисунками, 19 таблицями та містять 6 додатків. Список використаних джерел налічує 296 найменувань.

Тематична спрямованість дисертації повністю узгоджується з поставленою метою дослідження. Сформульований комплекс наукових завдань має чітку логіко-структурну побудову та є цілком достатнім для вичерпного розкриття обраної теми та реалізації наміченої мети. Архітектоніка роботи характеризується цілісністю, збалансованістю та завершеністю. Послідовний виклад матеріалу по розділах забезпечує системне сприйняття наукової проблематики, унаочнює особистий внесок здобувача та демонструє високий рівень розв'язання поставлених завдань. Авторський стиль вирізняється глибокою науковою обґрунтованістю, доказовістю та чіткою послідовністю аргументації. Обсяг і оформлення роботи відповідають вимогам Наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» зі змінами від

31.05.2019 р. Представлена дисертація є фундаментальною і комплексною науковою працею, усі положення якої логічно взаємопов'язані та вибудовані у чітку архітектуру. Сформульовані автором підсумки та рекомендації мають глибоке теоретико-прикладне обґрунтування. Окремо варто відзначити високу якість та репрезентативність емпіричної бази дослідження: основний текст роботи містить вичерпний обсяг даних, якісно структурованих за допомогою наочного графічного та ілюстративного матеріалу.

Академічна доброчесність

Дисертаційне дослідження виконано здобувачем одноосібно та відображає авторське бачення розв'язання наукової проблеми, містить оригінальні теоретико-методологічні висновки й положення. Особистий внесок автора чітко простежується в усіх елементах роботи. Результати аналізу дисертаційної роботи та опублікованих статей Сарбея С. С. дозволяють стверджувати, що здобувачем дотримано етичні принципи наукового співтовариства та нормативні вимоги щодо академічної доброчесності. Це підтверджено перевіркою програмними засобами в УкрДУЗТ.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Загалом результати дисертаційного дослідження заслуговують на позитивну оцінку. Однак, попри загальне схвальне враження, доцільно зупинитися на окремих дискусійних положеннях.

1. До безперечних наукових здобутків дисертанта слід віднести суттєве розширення та розвиток понятійно-категоріального апарату дослідження шляхом обґрунтування низки авторських наукових категорій, зокрема «циркулярно-інноваційний підхід», «циркулярне фінансове ядро», «інноваційна оркестрація», «цифровий інтелект ресурсів», «регенеративна фабрика цінності» та інших. Разом з цим окремі із запропонованих понять характеризуються високим рівнем теоретичного узагальнення, що певною мірою ускладнює їх практичну інтерпретацію та безпосереднє використання у діяльності підприємств. У цьому контексті прикладну цінність дисертаційної роботи можна було б посилити шляхом розширення її практичної складової, зокрема через наведення більшої кількості прикладів, кейсів або результатів апробації, які б наочно демонстрували особливості впровадження запропонованих автором концептуальних положень та управлінських рішень у діяльність підприємств залізничного транспорту.

2. У роботі наведено ґрунтовний аналіз європейського досвіду впровадження принципів циркулярної економіки на залізничному транспорті (стор. 166-178). Разом із тим робота мала б ще більшу цінність, якби було детально розкрито питання адаптації запропонованих підходів до специфічних умов функціонування українських підприємств залізничного транспорту в умовах воєнних викликів та повоєнного відновлення.

3. Цінність поданої на стор. 229-236 дисертації адаптивної моделі ресурсної сервітизації підприємств залізничного транспорту можна було б

підвищити шляхом більш детального висвітлення кадрових аспектів її реалізації. Зокрема, робота мала б виразніший прикладний характер, якби автор приділив більше уваги механізмам формування новітніх цифрових компетентностей працівників та специфіці трансформації системи їхнього професійного навчання й підвищення кваліфікації.

4. Розробляючи механізм фінансування проєктів екологічної трансформації (стор. 237-266), автор значну увагу приділяє вивченню особливостей використання зелених облігацій, кліматичних фондів, вуглецевих кредитів та інших сучасних фінансових інструментів. Разом з цим доцільно було б доповнити дослідження сценарним аналізом ефективності використання окремих фінансових інструментів залежно від зміни макроекономічних умов та державної політики у сфері екологічної трансформації.

5. Розкриваючи на стор. 152-166 дисертації систему оцінювання ресурсного забезпечення підприємств залізничного транспорту, що включає сучасні показники цифрової зрілості, циркулярності та регенеративності ресурсів, доцільно було б також навести кількісні порогові значення індикаторів або шкалу їх оцінювання, що спростило б практичне використання запропонованої методики.

Наведені дискусійні положення та зауваження не впливають на загальне позитивне враження про дисертаційне дослідження і не знижують рівень теоретичної обґрунтованості, практичного значення та наукової новизни отриманих дисертантом наукових результатів.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Сарбея Сергія Сергійовича на тему «Організаційно-економічні засади управління ресурсним забезпеченням підприємств залізничного транспорту в умовах екологізації економіки», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 «Економіка», є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому розроблено нові наукові положення та запропоновано вирішення актуального науково-практичного завдання, що має вагоме теоретичне і практичне значення.

У процесі виконання дослідження автором успішно реалізовано поставлену мету шляхом вирішення комплексу теоретичних, методичних і прикладних завдань, що дало змогу сформулювати науково обґрунтовані висновки та положення, які характеризуються науковою новизною. Дисертаційна робота відзначається високим рівнем методологічного та наукового опрацювання, логічною структурою викладення матеріалу, повною відповідністю заявленій темі дослідження та вимогам спеціальності 051 «Економіка». Наведені у роботі наукові результати, висновки та практичні рекомендації є аргументованими, достовірними й належним чином обґрунтованими.

Зміст анотації, а також опублікованих здобувачем наукових праць повністю узгоджується з основними положеннями дисертації, відображає її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість, а також особистий внесок автора у досягнення отриманих результатів.

Отже, за рівнем виконання, науковою новизною, практичною цінністю та повнотою висвітлення і апробації результатів, а також теоретичною обґрунтованістю положень, висновків і рекомендацій, дисертаційна робота в повній мірі відповідає Наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40 зі змінами від 31.05.2019 р. та положенням Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Сарбей Сергій Сергійович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та управління,
виробничим і комерційним бізнесом
Українського державного університету
залізничного транспорту

Мирослава КОРИНЬ

Особистий підпис *Мирослави КОРИНЬ*
засвідчую 27.07. 2026 р.
Завідуючий канцелярією *Вікторія ЦЕЛОМБІТЬКО*
УкрДУЗТ